

SÜRELİDİR

T.C.
DEVLET BAKANLIĞI

7/12376

SAYI : B.02.0.007.00/ 206
KONU : Yazılı Soru Önergeleri

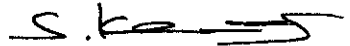
26.10.2010

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI
GENEL SEKRETERLİĞİNE

İLGİ: Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı Genel Sekreterliği Kanunlar ve Kararlar Dairesi Başkanlığı'nın 11.02.2010 tarih ve KAN.KAR.MD.A.01.0.GNS.0.10.00.02-19747 sayılı yazısı.

İlgi yazı ile Bakanlığımıza gönderilen Adana Milletvekili Sayın Nevin Gaye ERBATUR'a ait (8 Adet) Yazılı Soru Önergeleri hakkındaki bilgileri içeren cevaplar ekte sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

Selma Aliye KAVAF
Devlet Bakanı

Dağıtım:

Gereği :

- TBMM Bşk.Genel Sekreterliği
(Kanunlar ve Kararlar Dai.Bşk.)
Ek: 8 Yazı (2'şer Nüsha)

Bilgi :

- Başbakanlık
(Kan.ve Kar.Gen.Müd.)
Ek: 8 Yazı

**ADANA MİLLETVEKİLİ SAYIN NEVİN GAYE ERBATUR'UN
7/12376 ESAS NOLU YAZILI SORU ÖNERGESİ CEVABIDIR**

Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü tarafından hazırlanan ve 2008 – 2013 yılları arasını kapsayan Toplumsal Cinsiyet Ulusal Eylem Planı, mutlak kadın erkek eşitliğine ulaşmak için alınması gereken önlemleri ve sorumlu kurum ve kuruluşları belirlemesi açısından önemli bir adım olmuştur. Plan stratejileri arasında yer alan yetişkinler arasında kadın okuryazarlığının artırılması da kadınların toplumsal yaşamda ve ekonomik, siyasi alanda söz sahibi olabilmeleri için gereklidir. Bu çerçevede;

SORULAR:

- 1) Kadın okuryazarlığının artırılması için MEB yerel yönetimler ve STK'lar arasında mevcut işbirliğinin güçlendirilmesi ve yayınlştırılması için yapılan çalışmalar nelerdir?
- 2) Kadın okuryazarlığına yönelik tutulan istatistiksel veriler nasıldır?
- 3) Kadın Okuryazarlığı konusunda, şu ana kadar hedeflere ulaşamamasının nedenlerinin analizi yapılarak, alternatif eğitim modellerin geliştirilmesi ve uygulanması için ne gibi çalışmalar yapılmıştır? Bu nedenler nelerdir? Nedenlerin analizinin yapılması ve çözüm önerilerinin tartışılması aşamasında görüş istenen uzmanlar ve sivil toplum kuruluşları kimlerdir?
- 4) Bir okuma yazma kursunu bitirmiş kadınların işlevsel okuryazarlığının artırılması için alınan tedbirler nelerdir?
- 5) Okur yazar olmayan kadınların tespiti için yapılması ve veri tabanı oluşturulması için yapılan çalışmalar hangi aşamadaadır?
- 6) Aile rehberliği ve danışmanlığı eğitimlerinin standartları belirlenmiş midir? Bu standartlar nelerdir?

CEVAPLAR :

Konuya ilişkin olarak Bakanlığımıza bağlı Kadının Statüsü Genel Müdürlüğünce verilen cevaba göre;

Tüm tarafların katılımı ile 2008-2013 dönemine ilişkin hazırlanan ve yürürlüğe giren Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Ulusal Eylem Planı'nda yer alan konu başlıklarından biri "Kadın ve Eğitim"dir. Bu kapsamda belirlenen Strateji 3.1. "Kadın okuryazarlığının artırılması için MEB yerel yönetimler ve STK'lar arasında mevcut işbirliğinin güçlendirilmesi ve yayınlştırılması" olup, bu stratejinin gerçekleştirilmesine yönelik olarak Milli Eğitim Bakanlığı ve Yerel Yönetimler sorumlu kurum olarak belirlenmiştir. Bu çerçevede 2008 yılından itibaren MEB tarafından Halk Bankasının sponsorluğunda "Ana-Kız Okuldayız" okuma-yazma kampanyası düzenlenmektedir. Kampanya kapsamında ülke genelinde katılımı artırabilmek, yerel yönetimler ile işbirliği içerisinde çalışabilmek amacıyla; İl, İlçe, Belde, Köy ve Mahalle Yürütme

Kurulları oluşturulmuştur. Söz konusu kurullar vasıtasıyla kampanya kapsamında başlatılan çalışmalarda yerel yönetimlerin işbirliği yapmaları sağlanmıştır. "Ana Kız Okuldayız" okuma yazma kampanyasında; 4 yılda 3 milyon okur-yazara ulaşılması hedeflenmiş olup, kampanyanın başladığı Eylül 2008'den Aralık 2009 tarihine kadar; 209.018'i kadın, 69.503'i erkek olmak üzere, toplamda 278.521 kursiyer kurslara katılmıştır.

Ayrıca Büyükşehir Belediyeleri ve diğer belediyeler kadınlara yönelik okur-yazarlık kursları konusunda hassasiyet göstermekte ve sivil toplum ile işbirliği içinde kurslar açmaktadır.

Türkiye'de okuryazarlık verileri Türkiye İstatistik Kurumu tarafından derlenmektedir. TÜİK veritabanında yaş gruplarına göre kadınların okuryazarlık oranları bulunmakta olup, 6 Yaş ve yukarısına bakıldığında okumaz-yazmazlık oranının kadınlar için yüzde 12,3, erkekler içinse yüzde 3,1 olduğu görülmektedir. Ayrıca kadın okumaz-yazmazlık oranının genç nüfustan yaşlı nüfusa gidildikçe arttığı görülmektedir.

Ulusal Eylem Planı'nın ilgili bölümünde yer alan Strateji 3.2. "Kadın Okuryazarlığı konusunda, şu ana kadar hedeflere ulaşılamamasının nedenlerinin analizi yapılarak, alternatif eğitim modellerin geliştirilmesi ve uygulanması" olup, bu stratejinin gerçekleştirilmesine yönelik olarak Milli Eğitim Bakanlığı sorumlu kurum olarak belirlenmiştir. MEB tarafından "Ana Kız Okuldayız" Kampanyası kapsamında üçer aylık raporlar ile yürütülen çalışmaların denetlendiği, söz konusu raporlar doğrultusunda eğitim ve öğretim yılı sonunda istatistiksel analizlerin yapılmasının mümkün olabileceği belirtilmektedir.

Ulusal Eylem Planı'nın ilgili bölümünde yer alan Strateji 3.3. "Bir okuma yazma kursunu bitirmiş kadınların işlevsel okuryazarlığının artırılması" olup, bu stratejinin gerçekleştirilmesine yönelik olarak Milli Eğitim Bakanlığı sorumlu kurum olarak belirlenmiştir. MEB tarafından açılan okuma-yazma kursları kademeli olarak yürütülmekte olup 1. Kademe Okuma Yazma Kurslarında kişilere ilköğretimin ilk üç sınıfına denk bilgi ve beceriler kazandırılmak suretiyle okuryazarlık belgesi verilmektedir. Söz konusu okuryazarlık belgesini alan vatandaşların bu bilgi ve becerilerini geliştirmeleri ve daha işlevsel hale getirmelerini sağlamak üzere 2. Kademe Okuma Yazma kursları düzenlenmekte ve bu düzeydeki kurslara katılan vatandaşlarımıza ilköğretimin 4. ve 5. sınıfına denk temel beceriler kazandırılmaktadır. 2. Kademe Okuma Yazma Kurslarını başarıyla bitiren kursiyerlerin kurs sonunda aldıkları belge ile Açık İlköğretim Okulunun 6. Sınıfına kayıt yaptırarak eğitimlerine devam etmeleri de mümkün olabilmektedir.

Ulusal Eylem Planı'nın ilgili bölümünde yer alan Strateji 3.4. "Okur yazar olmayan kadınların tespitinin yapılması ve veri tabanı oluşturulması" olup, bu stratejinin gerçekleştirilmesine yönelik olarak Milli Eğitim Bakanlığı, TÜİK ve İçişleri Bakanlığı sorumlu kurumlar olarak belirlenmiştir. MEB tarafından ülke genelinde açılan okuma yazma kurslarına yönelik işlemler Halk Eğitim Merkezi Otomasyon Sistemi üzerinden elektronik ortamda yürütülmekte olup, okur yazar olmayanların kayıtları TC. Kimlik Numaraları doğrultusunda sistem üzerinden yapılmakta ve kurs sonunda başarılı olan kursiyerlerin aldıkları belgeler de sistem üzerinden düzenlenmektedir. Söz konusu işlemlerin sistem üzerinden yürütülmesi ile aynı zamanda sağlıklı bir veri tabanı da oluşturulmakta ve istenilen bilgilere en kısa sürede ulaşılması mümkün olabilmektedir. MEB tarafından yürütülen okuma yazma çalışmalarında TÜİK 2007 Yılı Adrese Dayalı Nüfus Sayımı Sonuçları temel alınmakta olup, TÜİK tarafından okuma-yazmaya ilişkin verilerin paylaşılması amacıyla da bir WEB Servisi'nin kurulmasına yönelik çalışmalar başlatılmıştır.

Söz konusu Planın ilgili bölümünde yer alan Strateji 3.5. "Aile rehberliği ve danışmanlığı eğitimlerinin standartlarının belirlenmesi" olup, bu stratejinin gerçekleştirilmesine yönelik olarak Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü sorumlu kurum olarak belirlenmiştir. Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü tarafından "Türkiye'de Ailelerin Eğitim İhtiyaçları Araştırması" ve "Aile Eğitiminde Müfredat ve Materyal Geliştirme Projesi" başlıklı iki proje yürütülmektedir. İlk proje kapsamında ailelerin gelecek ihtiyaçlarının tespitinin gerçekleştirilmesi, ikinci proje kapsamında ise aile eğitime yönelik bir model oluşturulması amaçlanmakta olup proje kapsamında "sağlık, hukuk, aile içi iletişim, medya okuryazarlığı ve iktisat" üst başlıklarını içeren eğitim modülleri geliştirilmiştir.

Konuya ilişkin olarak Bakanlığımıza bağlı Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğünce verilen cevaba göre;

Bilindiği gibi, aile Türk toplumunun temeli ve en küçük birimidir. Sosyalleşme ve kültür değerlerini taşıma işlevinde önemli işlevler yerine getiren aile, bu alanda yerine ikame edilemez bir kurum niteliğindedir.

Dünyada ailenin yeniden gündeme oturması ve politikaların odağına yerleşmesi sonucu, aileyi güçlendirmeye dönük politikaların öncelikle uygulanması gerektiği gerçeği ortaya çıkmıştır. Ailenin desteklenmesi ve güçlendirilmesi yoluyla, aile odaklı sorunların onun ekseninde çözümlenmesi, birçok toplumsal sorunun oluşma riskini ortadan kaldırmakta, kamunun sosyal hizmet ve yardım yükünü azaltmakta, dayanışma ve birlikte yaşama kültürünü geliştirmektedir.

Öyle ki, geleneksel değerlerin ve buna bağlı olarak aile değerlerinin etkili olduğu bizim gibi gelişmekte olan toplumlarda ailenin, temel toplumsal sorunların çözümünde kilit rol oynadığı da ortaya çıkmıştır. Çünkü, Türk toplumunda aile, tarih boyunca üstlendiği rol ve işlevler ile toplumsal yapının temel taşı olarak önem kazanmıştır.

Devletimizin, ailenin süregelen bu öneminin sosyal politikalarda temel alınması gerektiği yönündeki fikrini, en başta bu konuyla ilgili metinlerde ve kurduğu teşkilatta görmekteyiz.

Ülkemizde aile kurumuna ağırlıklı önem veren ilk hukuki düzenleme, 1982 Anayasası olmuştur. Aile kurumuna pek çok atıfla bulunan Anayasamız, 41. maddesi'nin 'Ailenin Korunması' başlığı altında "Aile Türk toplumunun temelidir. Devlet, ailenin huzur ve refahı ile özellikle ananın ve çocukların korunması ve aile planlamasının öğretimi ile uygulamasını sağlamak için gerekli tedbirleri alır, teşkilatı kurar" diyerek aile alanında çalışacak bir kurumun oluşturulması gerektiğini özellikle belirtmiştir.

Sosyal politikalarında aile bütünlüğünün korunması ve ailenin refahının yükseltilmesinin, bir devlet politikası olması gerektiğine inanan T.C devleti, bu bilinçten hareketle 1989 yılında Aile Araştırma Kurumu'nu(A.A.K) kurmuştur. Türk ailesinin bütünlüğünün güçlendirilmesi ve sosyal refahının artırılması için gerekli araştırmaları yapmak ve projeler geliştirmek, bunların uygulamaya konulmasını sağlamak yanında aile ile ilgili milli bir politikanın oluşmasına katkıda bulunmak hedefiyle yola çıkan A.A.K, kuruluşun bu yana geçen kısa sürede gerçekleştirdiği birçok etkinlikle aile kurumunu kamuoyunun gündemine taşımıştır.

Türk ailesinin karşılaştığı sosyal sorunların tespiti ve çözümü, aile bütünlüğünün korunması ve refahının artırılması yönünde çalışan tek kamu kurumu olan A.A.K, başlattığı hizmet atağı ile aile politikalarına temel oluşturacak bir bilgi ve birikime ulaşmıştır. Kurum, toplumsal sorunları aile odağında ele alan bir çok

araştırma projesini tamamlamış, bu amaçla, kendi faaliyet alanıyla ilgili araştırmalara destek vermiş ve böylece, Türkiye'de sosyal bilim ve geniş alan araştırmalarının gelişmesine çeşitli açılardan katkı sağlamıştır.

Diğer yandan, A.A.K, bu alanda eğitim ve yayın çalışmaları ile büyük gelişmeler kaydetmiştir. Kurum, ülkemizde ilk kez aile odaklı bir yayın anlayışı içinde, aileyi ilgilendiren sorun alanlarını saptamaya ve çözümüne dönük bilgileri içeren yayınlarını kamuoyunun yararlanmasına sunmuş, edindiği bilgi ve birikimi paylaşmıştır. Kurum, kuruluşundan bu güne dek, gerçekleştirilen bir çok araştırmayı ve bilimsel raporu yayın haline getirmiş, aile eğitimi kapsamında ailenin çeşitli sorunlarını içeren birçok görsel ve yazılı yayını kamuoyuna sunmuştur. Aile odaklı ve toplumsal yayın anlayışı içinde üretilen birçok eğitim amaçlı film, ulusal ve yerel televizyonlarda yayınlanmıştır. Bunun yanı sıra, aileyi ilgilendiren bir çok soruna ilişkin olarak üretilen bilimsel makaleler, kurumun periyodik "Aile ve Toplum" dergisinde yer almaktadır.

Bu çerçevede, aile kurumunun işlevi ve konumu gereği, özel ve yeri doldurulamaz olduğu bilincinden hareket eden kurum, 2004 yılında yapılan yasal düzenleme ile Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü(ASAGEM) olarak faaliyetlerini sürdürmektedir. Ülkemizdeki aile merkezli politika ve uygulamaların neredeyse tek kamusal adresi olan ASAGEM, güçlenen yeni yapısı ve genişleyen yeni faaliyet alanlarıyla aileyi kamuoyunun gündemine getirme gayretinin de mutluluğunu taşımaktadır.

Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü'nün kanuni görevlerine bakıldığında bir proje geliştirme kuruluşu olarak hizmet niteliği itibarıyla; bunların daha çok bilgi üretme ve ürettiği bilgiyi topluma ve ilgili mercilere sunma şeklinde özetlenebilecek yapıda oldukları söylenebilir. Kendisine yüklenen bu görevlerin bir gereği olarak Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü, ürettiği bilgileri (rapor, araştırma, yayın vb.) çeşitli araçlarla topluma ve ilgili mercilere sunmaktadır.

Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü'nün bilgi ve iletişim teknolojisinin sağladığı olanaklardan da yararlanmakta ve kurumun www.aile.gov.tr uzantılı bir web sitesi bulunmaktadır. Bu web sitesinde Kurum hakkında bilgilere, Kurum uzmanlarınca hazırlanan raporlara, 5018 sayılı Kanun ve ikincil mevzuatı gereği hazırlanıp yayımlanması gereken raporlar ve diğer bilgilere, Kurum tarafından yapılan veya yaptırılan araştırmalara, toplantılara, yürütülen ve yürütülmekte olan kampanyalara yer verilmektedir.

Bu çerçevede, yazınızda atıfta bulunulan Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü tarafından hazırlanan ve 2008-2013 yıllarını kapsayan Toplumsal Cinsiyet Ulusal Planı Stratejileri arasında yer alan, yetişkinler arasında kadın okuryazarlığının artırılması konusu, kurumun amaç, hedef ve işlevleri göz önüne alındığında etkinlik alanına girmemektedir. Buna karşın aile alanında özellikle kadın konusunun aile odağında irdelendiği araştırmalar, yayın halinde kamuoyunun yararlanımına sunulmuş, panel, sempozyum ve şura v.b tür etkinliklerle kadının birey, aile ve toplum alanındaki konumu yine kamuoyunun gündemine getirilmiştir.

Bu itibarla, kadın okuryazarlığı alanında istatistiklerin tutulması, eğitim modellerinin ve çözüm modellerini geliştirilmesi, bunların uygulanması ve ilgili tedbirlerin alınması konusu, kurumun faaliyet alanını doğrudan ilgilendirmemektedir. Buna karşın, kadın okuryazarlığının artırılması konusunda kadınların toplumsal, ekonomik ve siyasi alanda söz sahibi olmalarının önünü açacak sorunların tesbitine ve çözüm önerilerine dönük araştırmalar yapılmış ve bu alandaki yayınlar, kamuoyu ile paylaşılmıştır.

Konuya ilişkin olarak Bakanlığımıza bağlı Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğünce verilen cevaba göre;

Gerçek kişiler, özel hukuk tüzel kişileri, kamu kurum ve kuruluşları ile Genel Müdürlüğümüzce hizmete açılacak aile danışma merkezlerinde verilecek hizmetler ile bu kuruluşların hizmete açılmasındaki usul ve esasları Genel Müdürlüğümüzce hazırlanan Yönetmeliklerde belirlenmiş olup, söz konusu Yönetmeliklerde bu kuruluşlarda verilecek hizmetler iki ana grupta toplanmıştır. Birinci grupta ailelere yönelik psikolojik ve sosyal hizmetlerin ikinci grupta ise aile danışmanlığı hizmetleri yer almıştır. Ailelere yönelik psikolojik destek ve sosyal hizmetlerin ailenin ve aile bireylerinin refah mutluluk ve bütünlüğünü güçlendirmek amacıyla, bireylerin aile içi ilişkileri, toplumsal yaşama uyumları ve ailenin her türlü işlevlerinin yerine getirilmesi ile ilgili sorunlarını önleme ve çözme kapasitelerini geliştirecek, bireylere ya da gruplara yönelik tüm koruyucu-önleyici, eğitici-geliştirici ve rehabilite edici psikolojik ve sosyal programlar ile çalışmaları içereceği ve meslek elemanlarınca yürütüleceği belirlenmiştir. Aile danışmanlığı hizmetlerinin ise ailenin sınırları ve aile üyeleri arasındaki ilişkiler üzerinde çalışarak aile üyeleri arasındaki bozuk ilişkileri düzeltmeyi ve bu süreçte kazanılan yeni iletişim ve etkileşim kalıpları sayesinde, aile bireylerinin sorun çözme yeteneklerini güçlendirmeyi amaçlayan özel teknik ve stratejileri içereceği ve meslek elemanlarının asgari yüz saatlik formasyon eğitimlerinden sonra yürütüleceği belirlenmiştir. Yine söz konusu mevzuatta meslek elemanı, ailelere yönelik psikolojik ve sosyal hizmetleri yürütmek üzere istihdam edilecek sosyal çalışmacı, psikolog, çocuk gelişimcisi, tabip, psikolojik danışma ve rehberlik bölümü mezunu öğretmen, enaz dört yıllık yüksek öğrenimi olan hemşire unvanlarından birine sahip personeli olarak tanımlanmaktadır.

Aile danışmanlığı hizmetlerinin mevcut formasyon eğitimleri yerine yüksek lisans programları ile gerçekleştirilebilmesi için konu 30.04.2009 tarih ve 790 sayılı yazımızla Yüksek Öğretim Kurumu Başkanlığına açıklanmış ve aile danışmanlığı uygulamalarında gerekli olabilecek bilgilere yer verecek yüksek lisans programlarının oluşturulması ve yaygınlaştırılması için destek istenmiştir.

Saygılarımla.

Selma Aliye KAVAF
Devlet Bakanı